

PREDLOG

RESOLUCIJA

VARNO IN ZDRAVO DELO

*S SKEI-jem **solidarno, kakovostno, enotno in borbeno***

15. junij 2021, Velenje

RESOLUCIJA

VARNO IN ZDRAVO DELO

Visoka raven varnosti pri delu v Sloveniji ter dobro zdravje delavcev sta nujen pogoj za podaljševanje delovne dobe, aktivno in zdravo staranje. To zahteva ustvarjanje varnega in zdravega delovnega okolja za vse delavce ter spodbujanje kulture preventive. Uspešno podaljševanje delovnega življenja je močno odvisno od ustrezne prilagoditve delovnih mest in organizacije dela, vključno z delovnim časom, dostopnostjo delovnih mest in intervencijami na delovnih mestih, namenjenih delavcem. Dobro zasnovana delovna mesta in dobra organizacija dela koristijo vsem starostnim skupinam.

Med temeljna načela zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu spada zahteva po prilagajanju dela posamezniku z ustreznim oblikovanjem delovnega mesta in delovnega okolja, delovnih prostorov, delovnih in tehnoloških postopkov, izbiri delovne in osebne varovalne opreme ter delovnih in proizvodjalnih metod, še zlasti pa tako, da odpravlja monotono delo ter pogoje z vsiljenim ritmom dela in druge zdravju škodljive okoliščine (humanizacija dela).

Raznolikost delavcev je treba upoštevati že v postopku ocenjevanja tveganja. Ocenjevanje tveganja, pri katerem se upošteva raznolikost delavcev, mora postati podlaga za prilagajanje delovnega mesta posameznikovim zmožnostim, spretnostim in njegovemu zdravstvenemu stanju. Za dvig kakovosti izjave o varnosti z oceno tveganja, ki je temeljni dokument organizacije na področju varnosti in zdravja pri delu, je nujno potrebno tesno sodelovanje delodajalca, strokovnega delavca za varnost pri delu in izvajalca medicine dela. Ugotavlja se, da je zlasti vključevanje teh v postopke ocenjevanja tveganja nezadostno.

Posebno pozornost je treba nameniti zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk, mladih in starejših delavcev, invalidov, delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo ter delavcem migrantom in napotenim delavcem.

Ustvariti in vzdrževati moramo delovno okolje, ki bo ohranjalo zdravje delavcev skozi celotno delovno dobo, da bodo lahko delali dlje in jim bo opravljeno delo v osebno zadovoljstvo.

Ob tem velja omeniti, da Zakon o varnosti in zdravju pri delu nalaga delodajalcem načrtovanje in izvajanje varnosti in zdravja na delovnem mestu. Delodajalci, zlasti višje vodstvo, imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju visoke ravni varnosti in zdravja ter zadovoljstva pri delu v posamezni organizaciji, saj odločajo o tem, koliko pozornosti in sredstev bo organizacija namenila temu področju. Predvsem višje vodstvo je tisto, ki opredeljuje in vpliva na kulturo varnosti in zdravja pri delu v podjetju ter na zadovoljstvo delavcev pri delu. Višje vodstvo delodajalca odloča, kako bo rangiralo in umestilo področje varnosti in zdravja pri delu v poslovno politiko podjetja. Vloga delodajalca in višjega vodstva mora iti dlje od doslednega izvajanja obvezujočih predpisov. Gre torej za zagotavljanje dobrega počutja delavcev v delovnem okolju. Poleg tega morajo delavce obveščati, poučiti in usposobiti za varno opravljanje dela ter se z njimi posvetovati o ključnih vprašanih varnosti in zdravja pri delu.

Upoštevati je namreč treba, da se zaradi hitrih tehnoloških sprememb vse bolj radikalno spreminja delovno okolje. Avtomatizacija, robotizacija in digitalizacija močno vplivajo na organizacijo dela, delovni čas, večšine, potrebne za opravljanje dela, delovne razmere in socialni dialog. Spreminjajo se celotne gospodarske panoge. Ustvarjajo se nove oblike zaposlitve in dela. Medtem ko nekateri poklici izginjajo, nastajajo novi. Vse več delavcev dela krajši ali daljši delovni čas izven prostorov delodajalca, tj. izven nadzorovanega delovnega okolja. Raziskovalci opozarjajo, da je negotovo načrtovanje delovnega časa vse bolj razširjeno, kar se kaže na zdravju milijonov evropskih delavcev, ki trpijo zaradi anksioznosti. Nadalje izginjajo ali se zmanjšujejo nekatera fizikalna tveganja v zvezi z delom, pojavljajo pa se nova tveganja, o posledicah katerih vemo malo ali nič. Avtomatizacija, robotika in družba naraščajočih zahtev vplivajo tudi na raven varnosti in zdravja pri delu. V razmerah, ko govorimo o četrti industrijski revoluciji, je potreben nov premislek o sistemu varnosti in zdravja pri delu, saj ta ne daje odgovora na nekatera pomembna vprašanja sodobnega delovnega okolja.

V zadnjih štirih letih je po podatkih SURS v Sloveniji redno ali občasno delalo na daljavo ali na domu okoli 18 % delovno aktivnih prebivalcev. IRSD je leta 2016 prejel 494 obvestil delodajalcev o nameravanem organiziranju dela na domu, pri čemer se posamezno obvestilo lahko nanaša na enega ali več delavcev, lahko pa IRSD za istega delavca v posameznem letu prejme več obvestil, ki se nanašajo na različna časovna obdobja. Čeprav delo na daljavo oziroma delo od doma lahko pripomore k boljšemu usklajevanju delovnega in zasebnega življenja in s tem do neke mere tudi preprečuje stres, ki izvira iz togega delovnega časa, pa drugi vidiki varnosti in zdravja pri delu morda niso ustrezno pokriti. Tako v večini primerov dela na domu ostajajo nedorečene konkretne delovne razmere, inšpekcija za delo pa nima možnosti nadzora po domovih, ker nima pooblastila za vstop v zasebne prostore.

V svetu narašča število novodobnih podjetij, ki na spletnih platformah, delujočih v oblaku, združujejo naročnike in delavce, ki ponujajo različne storitve (od pravnih, prevajalskih in arhitekturnih storitev pa vse do storitev čiščenja). Prek spletnih platform delajo predvsem mladi visoko izobraženi delavci. Medtem ko za nekatere taka oblika dela pomeni dodaten vir zaslužka, pa za druge pomeni primaren vir dohodka. Delavec je v takem razmerju povsem nezaščiten, zaradi česar se delo prek spletnih platform («crowdsourcing», «cloudsourcing», «workforce on demand», «virtual work») uvršča med prekarne oblike dela. Nerešeno je tudi vprašanje zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu delavcev, ki delajo prek spletnih platform.

Delavci imajo temeljno pravico, da delajo v urejenem delovnem okolju, kjer so tveganja za varnost in zdravje pri delu nadzorovana in obvladovana. Ker so prav oni izpostavljeni tveganjem, je njihovo sodelovanje na področju varnosti in zdravja pri delu nujno. Čeprav morajo delodajalci zagotoviti varno delovno okolje, pa morajo za lastno varnost in za varnost drugih oseb, ki pri delu prihajajo v stik z njimi, poskrbeti tudi delavci sami.

VIZIJA

Varnost in zdravje ter dobro počutje pri delu naj ostaneta del sindikalnega boja in to na sledeči način:

- na zakonodajni ravni je potrebno sodelovati pri izboljšanju izvajanja predpisov – (npr. uveljavitev sistema ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni)
- aktivno sodelovanje pri zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v podjetju (npr. izjava o skladnosti, svet delavcev, delavski zaupnik,...)
- učinkovit pretok informacij dobre prakse na področju varnosti in zdravja pri delu
- sodelovanje v kampanjah za ozaveščanje o vprašanih varnosti in zdravja pri delu,
- poleg novonastajajočih tveganj je treba v delovnih procesih opozarjati delodajalca na obvladovanje tradicionalnih tveganj, kot so izpostavljenost hrupu pri delu ter druga fizikalna tveganja, ki so v slovenskem prostoru še vedno težava na delovnem mestu.

Raziskave kažejo, da so delodajalci, ki v odločanje o vprašanih varnosti in zdravja pri delu vključujejo delavce ali njihove predstavnike, uspešnejši pri upravljanju tega področja. Med menedžmentom in delavci je treba razviti pošten partnerski odnos, ki bo temeljil na zaupanju, spoštovanju in sodelovanju. Le v takem odnosu se lahko razvije kultura dialoga, kjer vse vpletene strani skupaj rešujejo težave in skupaj iščejo rešitve. Soodločanje svetov delavcev, delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu ter delavcev je ključnega pomena za visoko raven varnosti in zdravja pri delu, ne glede na to, ali so delavci organizirani v sindikat ali ne, in ne glede na velikost delodajalca ali vrsto in obseg njegove dejavnosti.

V postopkih izvajanja sindikalnega dela je potrebno zasledovati cilj, da delodajalci dosledno spoštujejo zahteve veljavnih obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava, določene v pravu EU, predpisih, ki veljajo v Republiki Sloveniji, kolektivnih pogodbah ali predpisih mednarodnega okoljskega, socialnega in delovnega prava.

Viri:

- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018-2027 (ReNPVZD 18-27)
- Strateški okvir EU za zdravje in varnost pri delu za obdobje 2014–2020

Predsednica SKEI
Lidija Jerkič

Pripravila:

Komisija za varnost in zdravje pri delu SKEI